

проблема
№1

19.XII.70 B.H.
**ЧОВЕКЪТ И НЕГОВАТА
ЖИЗНЕНА СРЕДА**

В последните десетина години пред нашата планета изникна с цялата си сериозност един съдбоносен въпрос — човекът и неговата жизнена среда. Зад тази кратка формулировка всъщност се крие извънредно сложен комплекс от проблеми, които излезе от папките на научните доклади, заля средствата за масова информация и постави правителствата и компетентните международни организации пред необходимостта да вземат енергични мерки. Кои са в общи черти, опасностите, които ни заплашват!

Огромният технически прогрес, бързата индустриализация и непрекъснато увеличаващата се експлоатация на земните и водните ресурси доведоха до голямо замърсяване на въздуха, почвата и водата. Почти всички страни отбелязват повишение на въглеродния и серния двуокис в атмосферата на големите градове и наличието на много радиоактивни вещества, на редица токсични химични и канцерогенни фактори. Всичко това има за последица резки нарушения на растителните и животинските екологични системи. Започнаха да се описват нови

**НЕПОЗНАТИ ДО СЕГА
ЯВЛЕНИЯ,**

като масово изсъхване на кестени те, холандската болест по бряста, афтозната треска по говедата, по явата на египетски скакалци и др. В силно развитите страни, поради замърсяването на реките, каналите и езерата от индустриални и битови отпадъци, флората и фауната са или напълно унищожени, или застрашени от унищожаване. Поради висока концентрация на токсични вещества, на макро- и микроелементи, водата в много реки става негодна за поливане. Почвата на нивите и градините, напоявана с такава вода, показва висока концентрация на олово, мед, цинк и др.

Особена загриженост предизвиква значителното повишаване на въглеродния двуокис в атмосферата. Естественният въглероден цикъл включва обмяна както между атмосферата и растенията, така и между океаните и водораслите.

Наличието на милиони автомобили и гигантски заводи причинява увеличение на въглеродния двуокис в атмосферата. А знае се, че той пропуска късите вълни, излъчвани от Слънцето и абсорбира дългите, което може да доведе до значително повишаване на температурата на земната повърхност.

Намалението на зелените площи поради усилената урбанизация и опустошението на горите изменя също равновесието между кислорода и въглеродния двуокис. Френската океанографска експедиция на кораба „Калипсо“ установи, че през последните 20 г. флората и фауната на Световния океан е силно намаляла, че са изчезнали близо 1 000 вида морски животни. Вследствие променената флора на моретата и океаните, последната не може да поддържа равновесието между кислорода и въглеродния двуокис на Земята. Космическата техника също ще доведе в бъдеще до големи атмосферни и други трансформации.

**АТМОСФЕРАТА СТАВА ВСЕ
ПО-ПЪТНА И ПО-НАСИТЕНА**

с кондензационни ядра и твърди частици, които изменят нейната прозрачност, радиационен баланс и способност да отразява слънчевата светлина.

От недалновидната човешка дейност страдат много моретата и океаните. През реките промишлените отпадъчни води отиват в морето. Силно отровни вещества се изсипват в големи количества на морското дъно или в откритите води на океана. Вредни вещества, носени от атмосферата, се пренасят чрез дъждовете или направо чрез дифузия в морската повърхност. Замърсяването на моретата поставя в опасност не само курортните места. То може да подложи на изпитание и богати риболовни райони. Всеки увреждащ агент — физически, химически, механически и др. — влияе до известна степен на характера на една екологична система, като намалява или убива чувствителните (т. н. индикаторни) видове, и така изменя равновесието ѝ. Осъществяването на натрупване на токсични вещества при хранителни цикли може да се постави в опасност здравето на човека.

Съществуващите по Земята раз

лични видове растения и животни трябва да се считат като генотипове, създадени се в течение на милиони години. За съжаление, цели популации растителни и животински видове изчезват бързо благодарение на пестицидите, хербицидите и безогледното унищожаване.

Ясно е, че опасностите са сериозни и непосредствени. Обаче чрез умело законодателство чрез използване постиженията на положителните науки, на социологията, на икономиката, на медицината, на науката за човека, особено на бъдещото комунистическо общество, ще намери сили да се справи с това положение.

Комплексната проблема „Човекът и неговата жизнена среда“ фигурира като една от важните точки на единния план за социално-икономическото развитие на България през шестата петилетка. Създаден е Национален координационен комитет по тази проблема, отлавяван от председателя на БАН

акад. Ангел Балевски. Комитетът ще организира и съгласува усилията на десетки научни институти на БАН, АСН, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Министерството на народното здраве и др.

Предстои да се извърши огромна научноизследователска работа. Нейните резултати ще очертаят основните линии на държавната политика, насочена към опазването и оздравяването на жизнената среда на човека в нашата страна. Ние сме уверени, че от високата трибуна на X конгрес на БКП българската наука и в това отношение, ще даде своя принос към партийните предначертания за комунистическото общество, което ще предостави пълни възможности за хармоничното духовно и физическо развитие на всеки човек.

Чл.-кор. проф. ТАШО ТАШЕВ
академик-секретар на Отделението за медицински науки при БАН